

Historie Doopsgezinde Gemeente kerk

Grotestraat 59 Almelo

1684: schuilkerk

Op de plaats waar nu de kerk staat werd in 1684 een woonhuis omgebouwd tot kerkzaal. De vrijheer van Almelo, jonker (na 1705 graaf) Adolf (II) Hendrik van Rechteren, verleende daartoe toestemming. Wel moest het een schuilkerk zijn, dat wil zeggen: aan de buitenkant mocht niet zichtbaar zijn dat het hier een kerkgebouw betrof. De classis Deventer van de Hervormde Kerk protesteerde bij de vrijheer van Almelo, maar deze – zich ongetwijfeld welbewust van het economisch belang van de doopsgezinde ondernemers – antwoordde diplomatiek dat hij de Almelse doopsgezinden slechts dan belemmeringen zou opleggen wanneer Deventer, Zwolle, Kampen en andere steden ook maatregelen tegen de doopsgezinden zouden nemen. Dus gebeurde er niets. Aan de straatzijde van de schuilkerk bevond zich een woongedeelte, terwijl de ingang van de kerkzaal zich in de gang links van het gebouw bevond. De deuromlijsting van Bentheimer zandsteen met in de bovendorpel "anno 1684" is nog zichtbaar in de zuidmuur van de kerk.

18e eeuw: van schuilkerk naar kerk

In 1732 keurde vrijheer Adolf III goed dat het woonhuisgedeelte bij de kerkzaal getrokken werd, waarbij de straatgevel zijn karakter van woonhuisgevel behield. Er kwam in de gang links van de kerk een nieuwe ingang, meer naar voren. Daarachter bevond zich waarschijnlijk een portaal met een klok die vervaardigd is door gemeentelid Johan Hendrik Gramm van Heilbron.

Deze arts en uurwerkmaker was in 1730 van Gogh naar Almelo gekomen en overleed in 1782.

In 1751 werd de vlakke zolder van de kerk vervangen door een tongewelf.

Het bouwjaar van de schuilkerk

in de latei van Bentheimer zandsteen boven de dichtgemetselde deur

Klok en vazen die gemeentelid Gramm in 1736 vervaardigde

1791

In de zomer van 1791 is de huidige straatgevel opgetrokken onder leiding van metselaar Jan Troost. Daarbij kwam de ingang aan de Grotestraat, de oude werd dichtgemetseld. De klok kwam op het nieuwe tochtportaal; helaas is tijdens de Tweede Wereldoorlog het uurwerk verdwenen en is nog slechts de kast ervan over.

Er vond in 1791 nog een ingrijpende verandering plaats. Gravin Sophia van Rechteren, vrijvrouwe van de heerlijkheid Almelo, verleende toestemming tot het bouwen van een orgel. Eerder was het de Mennonieten alleen toegestaan "haere privaete oefeningen" in alle stilte te houden, dus zonder zang. Het orgel en de preekstoel daaronder zijn uitgevoerd in Louis Seizestijl, passend bij de nieuwe voorgevel. Uiterlijke tekenen van de veranderde maatschappelijke positie van de doopsgezinden.

Joan Bernard Fridrich Heilmann uit Westfalen bouwde het orgel, dat al spoedig herzien werd door Jaques Courtain. Meer hierover staat op de pagina over het Heilmann-Courtainorgel.

Orgel en preekstoel in Louis Seizestijl

ramen in de stijl van die dagen

Een vleugje Jugendstil en Art Deco

In 1927 kreeg de kerk gebrandschilderde glas-in-loodramen en nieuwe stoelen. Aan de ramen is invloed van de late Jugendstil af te lezen en de stoelen stammen herkenbaar uit de Art Deco periode.

In 2005 opnieuw bekleed.

1956: Mennozaal

In 1956 kocht de doopsgezinde gemeente achter de kerk een pakhuis aan de Jan Muldersgang, hoek Hagengracht, en bouwde dit om tot een gemeentesaal voor bijeenkomsten van onder meer de zusterkring, bijbelkring en kerkenraad en om na de kerkdienst koffie te drinken. In 1988 werd deze zaal wegens bouwvalligheid afgebroken en op de fundamenten ervan werd een nieuwe ruimte gebouwd, de huidige Mennozaal.

De doopsgezinde kerk (Mennisten Kerk) op een plattegrond met de situatie omstreeks 1810; onder de Grotestraat, boven de Hagengracht, verbonden door de Jan Muldersgang

Restauraties

In 1978 kwam in overleg met Rijksdienst voor de Monumentenzorg (kerk en orgel zijn beide rijksmonumenten) een restauratie van het kerkgebouw gereed. Het tongewelf werd geschilderd in de oorspronkelijke zacht grijsgroene tint en de houten kerkvloer werd vervangen door platen van Belgische blauwe hardsteen.

Een orgelrestauratie in 1985 moest worden stopgezet door verzakking van een van de pilaren, vermoedelijk door bouwactiviteiten in de omgeving. In 2005 is het werk weer ter hand genomen en toen is ook het interieur geschilderd, werden de kroonluchters gepolijst en zijn de stoelen opnieuw bekleed.